

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності фінанси, банківська справа та страхування

за темою:

Місцеві податки та збори в Україні

Виконавець

студентка заочного факультету

Слюсар Анастасія Геннадіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Хомутенко Віра Петрівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади місцевих податків та зборів в Україні.....	6
1.1. Сутність місцевих податків та зборів	6
1.2. Історичні передумови виникнення місцевих податків та зборів	14
1.3. Класифікація місцевих податків та зборів.....	24
РОЗДІЛ 2. Аналіз практики справляння місцевих податків та зборів в Україні.....	33
2.1. Механізм справляння місцевих податків та зборів.....	33
2.2. Моніторинг надходження місцевих податків та зборів.....	43
2.3. Адміністрування місцевих податків та зборів.....	52
РОЗДІЛ 3. Приоритетні напрямки вдосконалення механізму справляння місцевих податків і зборів в Україні.....	63
3.1. Адаптація зарубіжного досвіду справляння місцевих податків та зборів до вітчизняної практики.....	63
3.2. Вектори реформування місцевого оподаткування в Україні.....	76
ВИСНОВКИ.....	82
Список використаних джерел.....	84
Додатки.....	92

Вступ

В Україні ряд важливих питань щодо реального забезпечення фінансової незалежності місцевих органів самоврядування ще очікують на своє практичне рішення. Насамперед це стосується фінансової бази самоврядування, а саме необхідності створення надійної дохідної бази місцевих бюджетів. Основною дохідною статтею мають бути місцеві податки та збори. Саме вони повинні забезпечувати реальну сталу фінансову автономію місцевих органів влади України, що відповідно сприятиме забезпеченню належного рівня функціонування місцевих установ освіти, охорони здоров'я, культури, соціальної інфраструктури, розвитку комунального господарства, соціального захисту населення тощо.

Тому сьогодні для України є актуальним підвищення ролі місцевих податків та зборів у формуванні місцевих бюджетів. Відповідно все це потребує детального науково-теоретичного обґрунтування.

Актуальність обраної теми полягає у тому, що в Україні місцеве оподаткування перебуває на початковому етапі розвитку. Не будучи пристосованим до ринкових умов господарювання, воно не забезпечує достатнього обсягу надходжень місцевих податків і зборів. Його сучасний стан не відповідає принципам економічної ефективності, соціальної справедливості, адміністративної простоти, стабільності та гнучкості. Іншими словами, місцеві податки і збори відіграють допоміжну роль щодо загальнодержавних податкових платежів. Натомість місцеве оподаткування має стати регулятором економічних процесів у регіонах, у його межах необхідно забезпечити реалізацію всіх критеріальних вимог, притаманних загальносвітовій податковій політиці.

Вивченням проблемних питань, пов'язаних з функціонуванням місцевих податків і зборів, займались багато вітчизняних та зарубіжних науковців. Теоретичними засадами формування та історичного розвитку системи місцевого оподаткування займались О. І. Барановський, О. Д. Василик, О. Ю. Дубовик, В. І. Кравченко, В. М. Опарін, Ю. В. Пасічник, С. І. Юрій та інші. Вивченню правового регулювання системи місцевого оподаткування

присвятили свої праці Л. К. Воронова, Т. А. Латковська, Л. О. Нікітіна, І. Є. Криницький, В. М. Кофлан, А. А. Нечай, Н. Ю. Пришва та інші. Формування доходної частини місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків і зборів вивчали О. М. Білянський, В. І. Теремецький, Т. Є. Городецька, О. В. Покатаєва, П. В. Мельник, Т. Н. Корнієнко та інші. Розробкою шляхів реформування займалися такі вчені, як: М. П. Бадида, В. В. Письменний, А. В. Стаценко, Л. П. Коваленко, М. В. Вікторчук та інші.

Мета і завдання дослідження. *Метою* магістерської роботи є обґрунтування науково-теоретичних підходів і практичних заходів щодо вдосконалення місцевих податків і зборів України та їх надходження до бюджету у контексті реформування механізму фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні.

Досягнення мети зумовило необхідність виконання наступних *завдань*:

- розкрити сутність місцевих податків і зборів;
- дослідити історичні передумови виникнення місцевих податків і зборів;
- класифікувати місцеві податки та збори;
- визначити механізм справляння місцевих податків і зборів в Україні;
- провести моніторинг надходжень місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України;
- проаналізувати систему адміністрування місцевих податків і зборів;
- узагальнити світовий досвід місцевого оподаткування;
- розробити напрямки реформування місцевих податків і зборів.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають в процесі становлення та справляння місцевих податків та зборів.

Предмет дослідження – є сукупність теоретичних, методичних та організаційних положень справляння місцевих податків і зборів.

Методи дослідження. У процесі написання роботи використано методи наукового дослідження теоретичного й емпіричного рівнів, а саме: наукової абстракції і аналогії (для вивчення понятійного апарату місцевих податків і зборів); історичний (для визначення етапів становлення місцевих податків і зборів).

зборів); статистико-економічний (для аналізу факторів, що впливають на структуру та динаміку надходжень місцевих податків і зборів); формальної та діалектичної логіки (для виявлення можливості адаптації зарубіжного досвіду місцевого оподаткування до вітчизняної практики й обґрунтування стратегічних підходів до реформування інституту місцевих податків і зборів в Україні).

Інформаційно-нормативною базою магістерської роботи є нормативно-правові акти України, матеріали Міністерства фінансів України, Державної податкової адміністрації України, Державного казначейства України та Державного комітету статистики України, публікації вітчизняних і зарубіжних науковців із проблематики місцевого оподаткування, науково-методична література, матеріали періодичних видань.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні науково-теоретичних положень і розробленні практичних заходів щодо вдосконалення місцевих податків і зборів в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що їх використовували органи державної влади і місцевого самоврядування для вдосконалення організації адміністрування та механізму справляння місцевих податків і зборів.

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, із трьох розділів та висновків. Загальний обсяг роботи 97 стр., робота містить 13 таблиць, 10 рисунків та 3 додатків.

ВИСНОВКИ

Серед економічних важелів, за допомогою яких держава впливає на економіку, важливе місце відводиться податкам. В ринковій економіці будь-яка держава широко використовує податкову політику у якості певного регулятора для запобігання негативним явищам на ринку. Податки є необхідною ланкою економічних відносин з виникнення держави.

Місцеве оподаткування є невід'ємним та визначальним елементом місцевого самоврядування. Запровадження місцевих податків і зборів, як одного із джерел доходів місцевих бюджетів, в першу чергу, відповідає інтересам місцевого самоврядування. Система місцевого оподаткування повинна бути побудована таким чином, щоб надходження від місцевих податків і зборів покривали основні витрати територіальної громади, пов'язані з її функціонуванням.

Місцеві бюджети в розвинутих країнах поповнюються переважно за рахунок податкових надходжень. Зокрема, у країнах членах - Європейського Союзу податкові надходження становлять близько 70%, у Швеції та Данії - понад 80%. Місцеві податки утворюють близько 60% прибуткової бази місцевих органів влади в Німеччині, 48% - у Швейцарії, 38% - в Італії, 45% - в Австралії, 44% - в Норвегії. В Україні частка місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів значно менша і становить 22,6 % у 2016р.

Місцеві податки і збори, що є формами місцевого оподаткування, потрібно розглядати в контексті системи оподаткування країни, загальні засади нормативно-правового регулювання якої є єдиними як для загальнодержавних, так і для місцевих податків і зборів. Головними їх особливостями є те, що вони вводяться органами місцевого самоврядування згідно з актами вищих органів держави, є обов'язковими до сплати в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць і зараховуються до їх бюджетів.

За своїм соціально - економічним значенням місцеві податки і збори на сьогоднішній день не займають провідного місця в системі місцевих бюджетів, що в певному розумінні є прямим порушенням принципу справедливості, закріпленого в ст.95 Конституції України: адже головна частина доходів місцевих бюджетів складається не із власних джерел, а із коштів держави та інших регіонів, які перерозподіляються через державний бюджет.

Тому на сьогодні, в рамках податкових децентралізації постане необхідність реформування системи місцевого оподаткування в напрямку підвищення податкової конкурентоспроможності регіонів.

По результатам проведеного дослідження пропонується здійснювати реформування місцевого оподаткування за такими напрямками:

Перелічені заходи зумовлять підвищення рівня самодостатності та самозабезпечення місцевих бюджетів, що відповідає вимогам Європейської хартії місцевого самоврядування .

Список використаних джерел:

1. Письменний В. В. Місцеве оподаткування в умовах реформування податкової системи України : монографія – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка», 2011. – 196 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь ; Перун, 2005. – 1728 с.
3. Стукаленко В. А. Нариси з питання правового регулювання місцевої податкової системи [Електронний ресурс] / В. А. Стукаленко // Порівняльно-аналітичне право. Електронне наукове фахове видання. – 2013. – № 4. 246–248. – Режим доступу : http://www.pap.in.ua/4_2013/74.pdf.
4. Скакун Ю. В. Законодавчі шляхи удосконалення місцевої податкової системи України / Ю. В. Скакун // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2009. – Т. 22 (61). – № 2. – С. 204–208.
5. Молодченко Т. Г. Сталий розвиток місцевого самоврядування в контексті податкової реформи в Україні [Електронний ресурс]/Т. Молодченко // Державне будівництво. – 2011. – № 1. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/DeBu_2011_1_26.pdf.
6. Письменний В. В. Місцеве оподаткування в умовах демократичних перетворень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / В. В. Письменний ; Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2008. – 20 с.
7. Податкові системи зарубіжних країн / Studme.com.ua : сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studme.com.ua/105611279875/ekonomika/nalogovye_sistemy_federativnyh_unitarnyh_gosudarstv_raspredelenie_nalogovyh_polnomochiy.htm.
8. Баранова В. Г. Податкова система : навч. посіб. / В. Г. Баранова, Ю. Дубовик, В. П. Хомутенко та ін. ; за ред. В. Г. Баранової. – Одеса : БМВ, 2014. – 344 с.
9. Оподаткування [Електронний ресурс] / Вікіпедія – вільна

енциклопедія. — Режим доступу :

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>.

10. Гриценко В. В. Концептуальные проблемы развития теории налогового права современного российского государства : дис. ... канд. юрид. наук :

12.00.14 / Гриценко Валентина Васильевна; Саратовская государственная академия права. — Саратов, 2005. — 564 с.

11. Вікторчук М.В. Адміністративне регулювання місцевих податків в умовах євроінтеграції : дис. ... канд. юрид. наук :12.00.07/ Вікторчук марина Василівна; Харківський національний університет внутрішніх справ. — Харків, 2016.

12. Кучерявенко М. П. Податкове право України : навч. посібник / за ред. П. Кучерявенка. — Х. : Право, 2010. — 256 с.

13. Рамазанова Б. К. Научные подходы к экономико-правовой природе налогов / Б. К. Рамазанова // Практика общественного развития. — 2014. — № 3 [Електронний ресурс]. — Режим доступу :
http://teoriapractica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2014/3/ekonomika/ramazanova.pdf.

14. Бохенко О. С. Функції податків та їх реалізація в податковій системі України [Електронний ресурс] / О. С. Бохенко, О. М. Антонюк. — Режим доступу : <http://intkonf.org/bohenko-os-antonyuk-om-funktsiyi-podatktiv-ta-yih-realizatsiya-v-podatkoviy-sistemi-ukrayini>.

15. Атаманчук О. В. Регулююча функція податків та регуляторний потенціал податкової системи / О. В. Атаманчук // Економіка та держава. — 2008. — № 10. — С. 26–29.

16. Дубинецька П. П. Податкове регулювання в системі управління національним господарством : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.03 / Дубинецька Павлина Петрівна. — Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2015. — 254 с.

17. Господарське право : навч. посіб. / Л. А. Жук, І. Л. Жук., О.М.Неживець. – К. : Кондор, 2003. – 400 с.
18. Податкове право : навч. посіб. / Г. В. Бех, О. О. Дмитрик, Д. А. Кобильнік та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. – К. : Юрінком-Інтер, 2003.– 400 с.
19. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України : від 01.04.2014 р. № 333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
20. Хамініч С. Ю. Особливості фіскальної децентралізації в умовах розвитку національного господарства України / С. Ю. Хамініч, В. М. Климова//Вісник Дніпропетровського університету [Текст]. – 2011. – Вип. 5 (2). – С. 143–148. – (Серія «Економіка»).
21. Макаренко О. Є. Шляхи розвитку фінансової незалежності місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / О. Є. Макаренко // Державне будівництво. – 2008. – № 1. – Режим доступу : <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/2/20.pdf>.
22. Петленко Ю.В. Місцеві фінанси: конспект лекцій / Ю.В. Петленко, О.Д. Рожко. – К.: Кондор, 2009. – 274 с.
23. Чугунов І.Я. Формування доходів місцевих бюджетів Української РСР у механізмі бюджетного регулювання СРСР / І.Я. Чугунов, В.Д. Макогон // Збірник наукових праць НДФІ. – 2008. – №43. – С.3-12.
24. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України: навчальний посібник / Ю. В. Пасічник. – К.: Знання, 2008.
25. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) : монограф. / О. П. Кириленко. – К. : НІОС, 2000. – 348 с.
26. Про систему оподаткування: Закон України від 25.06.1991 р. № 1251-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 39. – Ст. 510.
27. Про місцеві податки та збори: Декрет Кабінету Міністрів України від 20.05.1993 року № 56-93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>

28. Указ Президента України від 28.06.1999р. №761/99 «Про впорядкування механізму сплати ринкового збору»
29. Тарангул Л.Л. Оподаткування та регіональний розвиток: монографія / Тарангул Л.Л. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2003. – 255 с.
30. Герчаківський С.Д. Місцеве оподаткування в Україні: традиції, реалії та напрями удосконалення / С.Д. Герчаківський // Фінанси України. – 2003. – № 2. – С. 44-49.
31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Голос України. – 2010. – № 229-230.
32. Дєєва Н. М. Оподаткування в Україні : навч. посіб. / Н. М. Дєєва, Н. І. Редіна, Т. О. Дулік та ін. ; за ред. Н. І. Редіної. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 544 с.
33. Сідельникова Л. П., Костіна Н. М. Податкова система : навч. посіб. / Л. П. Сідельникова, Н. М. Костіна. – 2-ге видання, перероб. і доп. – Київ : Ліра-К, 2013. – 604 с.
34. Роль В. Ф., Сергієнко В. В. Фінансове право : навч. посіб. / В. Ф. Роль, В. В. Сергієнко, С. М. Попова. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
35. Музика-Стефанчук О. А. Принципи податкової системи держави / О. А. Музика-Стефанчук, О. А. Полянничко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2008. – Вип. 5. – С. 51–54.
36. Довгалюк В. І., Ярмоленко Ю. Ю. Податкова система: навч. посіб. / В. І. Довгалюк, Ю. Ю. Ярмоленко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. 360 с.
37. Романенко В. Р. Фінанси: підручник. 4-те вид. / В. Р. Романенко. – К: Центр учбової літератури, 2009. – 312 с.
38. Венгер В. В. Фінанси: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 432 с.
39. Костицький В. В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні): монографія / В. В. Костицький – К. : ІЗП і ПЕ, 2003. – 772 с.

40. Бобох Н. М. Оподаткування землі як об'єкта нерухомого майна в Україні / Н. М. Бобох // Формування ринкової економіки в Україні. – 2011. – Вип. 23, Ч. 1. – С. 1–12.
41. Сологуб С. М. Податкова система: навчально-методичний посібник для самостійної та індивідуальної роботи студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / С. М. Сологуб. К. :КУЕТТ, 2007, – 102 с.
42. Захаркіна Л. С., Бачал О. О. Напрями реформування податку з доходу фізичних осіб в Україні / Л. С. Захаркіна, О. О. Бачал // Реформування податкової системи України в контексті глобалізаційних викликів : збірник наукових праць за матеріалами Науково-практичної інтернет-конференції (м. Ірпінь, 21 листопада 2014 р.) : Держ. фіск. служб. України, Нац. унів. ДПС України, Наук.-досл. центр з проблем оподатк. – Ірпінь : Нац. унів. ДПС України, 2014. – С. 90–95.
43. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні в контексті тенденцій реформування оподаткування у країнах ЄС / А. М. Соколовська, Т. В. Кошук // Фінанси України. – 2012. – № 4. – С. 97–106.
44. Слатвінська М. О., Дубовик О. Ю. Податкова система : навч. посіб. / М. О. Слатвінська, О. Ю. Дубовик. – Одеса : ОНЕУ, 2013. – 202 с.
45. Бюджетний кодекс України : від 8 липня 2010 р., № 2456-VI : із змінами та доповненнями : станом на 14.07.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
46. Лондар С. Л. Фінанси : навчальний посібник / С. Л. Лондар; О.В. Тимошенко. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 384 с.
47. Вікторчук М. В. Місцеві податки та збори в Україні : об'єкт чи предмет податкових правовідносин? / М. В. Вікторчук // Право і Безпека. – 2014. – № 4 (55). – С. 178–181.
48. Весельський М. Поняття і механізм справляння податків / М. Весельський // Право України. – 1999. – №6. – С. 54-57

49. Указ Президента України від 03.07.1998 № 727/98 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва»
50. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України <http://sfs.gov.ua/>
51. Офіційний сайт Державної казначейська служба України <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>
52. Офіційний сайт інституту бюджету та соціально-економічних досліджень <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachnyy>
53. Мінфін <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/>
54. Алексеєнко Л. М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів [українсько-англійсько-російський] / Л. М. Алексеєнко, В. М. Олексієнко. – Тернопіль: Астон, 2003. – 672 с.
55. Менеджерський словник: навчально-довідкове видання / [укладач Г. О. Колесніков]. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 288 с.
56. Большой экономический словарь [под ред. А. Н. Азрилияна]. – 4-е изд. доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 1248 с.
57. Кузнецов Н. Г. Налоговое администрирование: теория и стратегия: [монография] / Н. Г. Кузнецов, Т. И. Корсун, И. Ю. Александрова. – Ростов-на-Дону: Изд-во РГЭУ, 2002. – 119 с.
58. Чинчин М. М. Межі та стадії податкового адміністрування / М. М. Чинчин // Фінансове право. – 2013. – № 1. – С. 26–29.
59. Адміністрування податків, зборів, платежів. / Навчальний посібник [В.П.Хомутенко, І.С.Луценко, А.В.Хомутенко] за заг.ред В.П.Хомутенко-Одеса:»Атланта», 2015.-314с.
60. Опря А. Т. Науково-методологічні принципи забезпечення надійності результатів дослідження економічних явищ (можливості і обмеження методів статистики) А. Т. Опря // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії: Зб.наук.праць Серія: Економічні науки. – 2010. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal

61. Осадча Н. В., Ляшенко В. І. Цілі, завдання та принципи регуляторної політики в митній сфері / Н. В.Осадча, В. І. Ляшенко // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 1 (19). – С. 69–82
62. Наказ Мінфіну від 02.06.2015 № 524 «Про затвердження Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків» (zareestrovano u Min'юсті 24.06.2015 za №751/27196).
63. Федонюк О. І. Реформування системи місцевого оподаткування України : монографія / О. І. Федонюк. – Хмельницьк : Вид. ХНУ, 2012. – С. 45–46
64. Мицак Н. Т. Напрями вдосконалення вітчизняної системи : монографія / Н. Т. Мицак. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, Вид. ЕкфМ, 2012. – С. 53.
65. Кисельова О. М. Місцеві податки та збори в світлі податкової реформи [Електронний ресурс] / Д. Бондаренко. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tmm /2011_36/2.pdf.
66. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України : в 6 т. / редкол. : Азаров М. Я. (голова) [та ін.]. – К. : НДФІ, 2004. Т. 5 : Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. – 2004. – 400 с.
67. Проект "Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження", Агентство США з міжнар. розвитку (USAID); Упоряд. В. В. Зубенко, І. В. Самчинська, А. Ю. Рудик.– Київ : Нора-Друк, 2015.– 80 с.: табл.,
68. Recommendation of the Committee of Ministers to member states on local taxation, financial equalisation and grants to local authorities // Rec (2000)14. : Council of Europe. 06.09.2010.
69. Mikesell John L. Fiscal Administration: Analysis and Applications for the Public Sector (4th Edition). – Wadsworth Publishing Company an International Thomson Publishing Company, USA. – 2005. – 594 p.
70. Зайчикова, В. В. Перспективи зміцнення власних доходів бюджетів місцевого самоврядування в Україні / Зайчикова В. В. // Наукові праці НДФІ. – 2006. – Вип. 1. – С. 35–45.

71. Local finance in the twenty five countries of the European Union / Dexia editions, May 2004
72. Бондарчук Т.Г. Місцеві податки та збори України: суперечності та перспективи розвитку / Т.Г. Бондарчук, І.О. Мельничук // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації збірник наукових праць. – К.: Інтердрук, 2014. – С. 17-24